

El cansament del resistencialisme

RAMON MONTON

Tot silenci tendeix al crit.

(Armand Obiols)

La reflexió que no es converteix en acció esdevé una manera de defugir l'acció.

(S. Kierkegaard)

Antoni Strubell parlava, fa anys, del *cansament del catalanisme*¹. Ara mateix, podem parlar d'un cansament del resistencialisme i d'una sana impaciència que ens hauria d'empènyer a una acció eficaç –com que hem reflexionat massa, ara hem d'actuar– vers objectius més ambiciosos i nacionalment satisfactoris que el *peix al cove*, els *encaixos*, les *quotes*, els *sostres* o això tan horrible que he llegit recentment de *solucionar el problema català durant unes quantes generacions* (tot i que el problema no és català, sinó espanyol), perquè, en la intimitat, la majoria dels catalans sabem que no som espanyols (fins i tot ho reconeixen molts recalitrants dependentistes), o ho som tant com segles enrere ho van ser els portuguesos, els flamencs, els cubans i els filipins, i això hauria de tenir efectes més pràctics i menys simbòlics que tirar petards a les onze de la nit perquè, afortunadament, la selecció espanyola de futbol ha tornat a perdre, efectes com els ha tingut a Lituània, Letònia, Estònia, Eslovènia, Eslovàquia, Montenegro, etcètera, nacions tan dignament europees com la nostra. En anteriors moments històrics, el poble català «sempre tenia l'horitzó

clar de la llibertat», era conscient que es trobava en «una situació provisional que superaríem, però ara ens diuen que viure a la sala d'espera, mig en català, mig en espanyol, [...] ja és el nostre destí, sense poder ni respirar l'aire de la llibertat»², de manera que aquesta provisionalitat, com diria Robert Musil, ha esdevingut «provisionalment definitiva». L'esgotament del model d'anar *resistint* sense gaires perspectives de canvi ni progrés, en comptes de viure plenament; d'haver-nos d'acontentar, aprofitant que l'escarceller és de bona pasta, amb petites millores a la cel·la d'una presó que es diu Espanya (França, a la Catalunya Nord, on disposen d'una sinistra cel·la de càstig equipada des de 1789 amb les més modernes tècniques d'extermini) en lloc de tenir casa pròpia³, en definitiva, de conformar-nos a ser ciutadans de segona en un estat de segona i una Unió Europea en la qual som invisibles, provoca actituds que es podrien resumir en la frase *res per la causa si la causa no ens dona cap satisfacció*, l'abandó i la indiferència generada per l'acoquinament, les contradiccions, la submissió als interessos de certs poders econòmics i el cinisme

d'unes polítiques majoritàries vergonyosament regionalistes o desvergonyidament espanyolistes que amenacen de dur-nos, de victòria en victòria, fins a la derrota final. No voldria ser mal interpretat: no és que proclami la fi del voluntarisme, perquè sempre hi haurà causes nobles i persones que se sentiran gratificades amb el fet de servir-les (sobretot si perceben que la seva activitat és útil) sense esperar una retribució econòmica proporcional al seu esforç; però, com ens recordava recentment el catalanòfil Tilbert Stegmann en una entrevista⁴, cal crear estructures organitzatives sòlides i dotar-les d'un bon finançament per tal de garantir la continuïtat en el futur de moltes iniciatives de difusió i promoció de la llengua i la cultura catalana quan les patriòtiques i voluntarioses persones que les han posades en marxa ja no hi siguin.

Els qui contribueixen a pensar i a construir un futur en què sigui possible viure en comptes de resistir, i volen fer-ho amb normalitat com a catalans, són els qui Solé i Camardons⁵ denomina la *tribu de la nació*. L'opció per la normalitat nacional es pot traduir en cinc objectius molt clars:

1) Acostumar-nos a superar les dependències mentals (com les dels empresaris catalans que no etiqueten en català i fan crides al seny per pànic a perdre el mercat espanyol, o com les entitats d'estalvi catalanes que patrocinen seleccions esportives espanyoles per caure bé als espanyols); és a dir, no hem de dependre ni de *sacsejades* ni del *tarannà* dels amos de Madrid; hem d'acostumar-nos a passar a l'ac-

ció i fer la nostra en comptes de limitar-nos a reaccionar davant les agressions, posant en marxa una sèrie d'estratègies dinamitzadores al màxim d'unitàries i coherents (mentre intentem de convèncer els empresaris i els banquers que tenen por del soroll i ens volen mantenir en una dependència que per a ells és bon negoci; hem de convèncer-los que *hi ha vida més enllà del mercat espanyol*).

¹ Antoni Strubell i Trueta, *El cansament del catalanisme*, La Campana, 1997.

² Jordi Solé i Camardons, *Les set tribus de la nació catalana*, Edicions Documenta Balear, 2004, p. 325.

³ El símil és de Víctor Alexandre.

⁴ *Avui*, 30-6-2006

⁵ Jordi Solé i Camardons, *op. cit.*

- 2) Treballar amb l'objectiu irrenunciable de crear un Estat propi que defensi els nostres interessos, ens protegeixi d'agressions externes i faciliti el nostre desenvolupament humà dins les limitacions intrínseques de tota democràcia liberal.
- 3) Crear les condicions més propícies per a la difusió de la creativitat catalana, de manera que, dins un mercat normalitzat, sigui possible *guanyar-se la vida* sense haver de traïr la llengua o la idiosincràsia nacional per arribar a final de mes o aconseguir èxit, prestigi o visibilitat, i adquirir productes catalans perquè ens agraden, no *per la causa* (fer-ho per la causa pot contenir un element de coerció moral que forma part de la dinàmica resistencialista que cal superar), productes que fins i tot si són majoritàriament absorbits pel consum intern, tindran viabilitat econòmica, ja que el seu mercat serà la totalitat de la nació catalana, per damunt de fronteres *regionals* creades o fomentades pels estats opressors. Em refereixo a l'expansió d'un mercat amb valor afegit identitari que ja existeix i que pot subsistir perfectament sense haver-se de transvestir o desvirtuar per a encaixar dins de patrons de consum massificat com els productes clònics de la globalització o etiquetes com mestis-

satge, «lo latino»⁶, etcètera. Hi ha, actualment, una gran pressió mediàtica de promoció de «lo latino», que, per raons demogràfiques ben òbvies, resulta molt rendible, com en el cas d'Operación Triunfo o Urbe TV⁷. Això pot tenir efectes distorsionadors: imaginem-nos una adolescent catalanoparlant que comença a seguir amb molt d'interès els cantants d'Operación Triunfo i que, gairebé sense adonar-se'n, es troba assistint a un festival organitzat per Justo Molinero a Santa Coloma de Gramenet (quota de música en espanyol: 100%) i parlant en castellà amb les seves noves amigues *per no buscar-se problemes*. Això té un gran interès sociolingüístic, perquè ens demostra que, si el nostre jovent es percep com a minoritari, pot adoptar *naturalment* pautes de comportament alienes, entre les quals hi ha la llengua forastera, per tal de sentir-se acceptat en segons quins grups que, així, esdevenen veritables *contextos colonitzadors*. Per tant, és molt important descolonitzar l'àmbit del lleure, l'espectacle i l'entreteniment, perquè, en transmetre uns models socioculturals determinats⁸, incideix en les pràctiques lingüístiques i culturals dels nostres infants i dels nostres joves, els quals, no ho oblidem, són el nostre futur. En aquest sentit, és una llàs-

Manifestació de l'1 de febrer de 1976. Barcelona

FOTO: MANUEL ARMENGOL

⁶ «Lo latino» és la versió globalitzada i *moderna* del colonialista *300 millones* del franquisme; per tant, vol dir espanyol-hispanoamericà.

⁷ Canal de televisió que presenta en català vídeos majoritàriament *latinos*, amb la mateixa filosofia que ja trobem en altres mitjans de comunicació que utilitzen el català com a mitjà de transmissió de continguts espanyolitzats.

⁸ *Medium is message* (el mitjà és el missatge), com va escriure Marshall McLuhan posant l'exemple d'un diari elaborat per indis i per a indis que, en ser publicat en anglès, transmetia un missatge a favor de la cultura i els continguts anglesos.

tima que propostes conceptualment catalanes d'oferta de música actual per a joves, com Flaix TV, hagin desaparegut de la graella després d'una operació comercial que devia ser molt lucrativa per als seus promotors. Tenint en compte que el valor material d'un producte és el cost, aleshores el valor d'ús, el preu i el valor simbòlic o afegit deriva de la percepció social i cultural d'aquest producte; fomentant, doncs, el valor afegit de la catalanitat n'augmentarem la demanda i el consum, fet que contribuirà a reduir-ne el preu, provocant un nou augment del consum i afavorint economies d'escala (com més gran és la distribució/exhibició, més creixen els beneficis, perquè la inversió inicial és la mateixa). Però, qui crea la percepció social i, per tant, el prestigi d'un producte? Tant els mitjans de comunicació com les institucions i les indústries culturals tenen una enorme influència social a nivell ideològic, estètic i perceptiu⁹.

- 4) Promoure una cura de desintoxicació nacional, una reprogramació mental que ens permeti de desempallegar-nos de tots els missatges malintencionats que hem assimilats durant segles de guerra psicològica destinada a fer-nos sentir indignes, inferiors, *avars*, *antipàtics* o culpables; deixar d'amagar-nos i sortir d'una vegada de l'armari dels *perdedors* de la història, mostrar-nos com el que som, i no com a habitants acomplexats d'una *terra d'acollida* que molts dels nostres dirigents presenten com un paradís asèptic del cosmopolitisme, la multiculturalitat i altres conceptes igualment fantasmagòrics. L'estranya consideració de llengua *polèmica* i *problemàtica*

que rep el català en els ambients de la gestió cultural barcelonina ens confirma els efectes perniciosos i l'eficàcia que ha tingut aquesta llarga campanya, fins al punt que, en un context *cosmopolita i multicultural* com Barcelona, un projecte que tingui com a justificació el desig de difondre alguna expressió artística en català s'ha de presentar, per a ser *políticament correcte*, com una *opció cultural més*, en comptes de ser, ras i curt, la *nostra* opció cultural, com ningú no discuteix als espanyols que facin cultura en espanyol. Per què el *rock català* és *controvertit*? Ho és el rock espanyol? Els promotors de les *polèmiques*, ja us podeu imaginar qui són¹⁰. Per què diem *cuina mediterrània* i no *cuina catalana*? Per què els Països Catalans ara són una *euromregió* o *l'arc llatí mediterrani*? Hem de dir les coses pel seu nom perquè, en anomenar-los clarament, els conceptes recuperen vitalitat i existència; i hem de (re)construir un ambient cultural màximament favorable a la pervivència de la llengua i cultura catalana, desarticulant la teranyina conceptual que identifica la normalització del català amb intolerància, imposició, tancament i particularisme, i el *bilingüisme* amb riquesa cultural, tolerància, amplitud de mires i universalitat.

- 5) Dedicar la ingent quantitat d'energia que malbaratem en la tasca poc gratificant de resistir la sistemàtica, planificada i constant agressió d'Espanya i els seus sicaris¹¹ (i a lluites tribals sense cap mena d'interès) a empreses més engrescadores, com la d'aportar la nostra contribució cultural única al conjunt de la humanitat.

Que Catalunya pateix una crisi de lideratge és una realitat que dura des de fa massa temps, perquè si, segons Max Weber, la cultura és productora de sentit, i aquest sentit genera capacitat d'acció, quina capacitat d'acció pot generar el no-sentit que ens transmeten els polítics de l'oasi català? Durant un quart de segle els nostres dirigents han impedit la lliure expressió i realització de l'afany de llibertat del poble de Catalunya i han exercit una funció de *tap* que els ha permès de presentar-se, a Madrid, com la millor garantia per a l'estabilitat, la governabilitat i el manteniment de l'ordre constitucional. Per això penso que, després de marejar els catalans amb les seves vacil·lacions, claudicacions i pactes, i de deixar-nos com a herència la decepció, la desorientació i el desànim, ara caldria demanar als polítics implicats en l'ensarronada de la *transició* i als seus

valedors intel·lectuals, havent-los agraït els serveis prestats, que es jubilin i deixin avançar la història. Més que administradors, gestors o tècnics, ens fan falta dirigents, persones amb ideals que tinguin prou claredat mental per a indicar-nos on anem (direcció) i prou carisma i valentia per a arribar-hi, en comptes d'exasperar-nos amb aquest constant *sí, però no* que ja permet d'observar una ruptura entre la *generació dels apallissats*¹² i una fornada impacient de gent jove que no ha viscut les pors del franquisme ni les vergonyes de la *transició*. Vegem com ho diuen:

«Detectem fàcilment quan ens volem enganyar, políticament parlant. Veiem en quina posició està Catalunya, on volem que arribi i què és el que ens impedeix d'arribar-hi. Som una generació que volem fets, parlar menys i treballar més. [...] No, no ens interessa aquesta Catalunya, aquesta

regió d'Espanya. Volem la independència, no com un fet retòric utòpic, sinó amb la voluntat de fer-ho realitat de forma concreta. Les disquisicions teòriques s'acaben quan es fa feina i el referèndum [d'independència de Catalunya] no ens caurà del cel. Cal començar a plantejar els escenaris possibles, quins són els problemes més importants que podem trobar durant el procés, com els podem solucionar o esquivar, i com els gestionarem. Cal establir uns objectius concrets, unes estratègies i unes dates. I sobretot, cal trobar les persones vàlides (que hi són) per a dur a bon port el projecte. La majoria social la tenim o la tindrem d'aquí a ben poc. Caldrà trobar la sortida democràtica a aquesta majoria, estigui d'acord o no amb la legislació espanyola del moment» (Marc Belzunces, geòleg i activista digital <<http://www.votaindependencia.cat>>, juny del 2006). ◆

⁹ Si els ajuntaments contracten per a les festes més músics i artistes d'aquí que *triumfants*, *latinos* o altres personatges de l'*star system* i el món de l'espectacle espanyol, això tindrà una repercussió immediata en el grau de coneixement i de consum de la nostra cultura.

¹⁰ L'última polèmica aberrant és la discussió sobre si s'ha de prioritzar la literatura catalana en la representació de la nostra cultura a la Fira de Frankfurt.

¹¹ Com el periodista espanyol Arcadi Espada que, a nivell internacional, es presenta com a víctima d'agressions d'exaltats i intolerants independentistes i aconsegueix que l'International Press Institute, amb seu a Viena <<http://www.freemedia.at>>, escrigui una carta de protesta al president de la Generalitat i al del Parlament.

¹² Expressió de Joan Ferraté.